

La flama del Canigó *La flamme du Canigou*

Idees

Importa poc el que hom diu
Importa poc el que hom fa
el que importa és per què ho fa
les raons profundes
com ho fa
i amb qui ho fa.
Popular o elitista
el que importa és fer-ho bé.

Alguns han fet seva la idea d'aquesta flama, i han transformat aquest símbol a la seva manera.

Per què no..., però calia ser-hi per saber.

Tots han triat i participat en un moment del seu viatge, però pocs coneixen la seva història.

Alguns van sentir a dir-ho als avis, als pares o als amics.

Molts han contat aquesta espurna.

Aquesta flama té la seva història, que ara provarem / tractarem de descobrir per mitjà d'algunes imatges.

Imatges que creen sensacions, sentiments, que cadascú interpreta amb les seves vivències, amb el que vol viure, amb l'ús que en pensa fer.

Ja que aquesta petita flama és portadora de futur.

Apagar-la serà difícil, ja que simbolitza tot el que no coneixem encara, tot el que desitgem en el nostre fons.

La seva millor qualitat és que és real, viva i il·lumina la nit dels nostres dubtes, dels nostres desitjos i de les nostres pors.

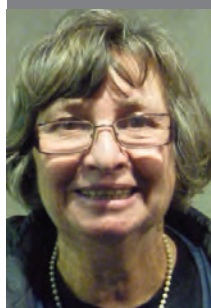
-Flama de llibertat, d'amistat, d'amor.

-Flama d'esperança.

-Flama d'unió.

-Flama de discòrdia, també.

Però flama que purifica, que iguala el que és diferent, que surt d'ella mateixa per esdevenir aquest símbol català i més enllà, símbol

Jean i Liliane
Ibáñez, delegats de
l'Inspection Nationale
des Pyrénées
Orientales

Esther Gratacòs,
mestra i directora de
l'Escola Jaume I de
Llívia

d'unió, no només d'una nació catalana, sinó més universal, la unió del pensament universal, la pregunta de cadascú: i demà?

Us proposem d'aprofundir en el caràcter mític de la Flama del Canigó

A Catalunya, una sola i única flama, anomenada Flama del Canigó, baixa efectivament de la muntanya sagrada el 23 de juny per encendre tots els focs. El 2014 farà cinquanta anys que es va encendre i que no s'hagi apagat mai.

Heus aquí la història d'aquesta petita flama.

Com a tot arreu, els focs de Sant Joan eren un costum ben arrelat en terra catalana. Des de la nit dels temps, cada vila, cada poble, cada veïnat, cada masia feia el seu castell de foc, on s'apilonaven els objectes vells i trencats de la casa pairal. Poc a poc, per raons de seguretat i polítiques, aquesta tradició es va anar fent menys visible a Catalunya, però restà viva en el cor de la gent.

De 1947 a 1958. La restauració dels focs tradicionals

A la Nostra Senyora de la Salut, el Cercle de Joves, sota la guia del seu president, Jean Iglésis, organitza tots aquests anys una vetllada catalana, que conserva i revalora aquesta tradició.

- **23 de juny de 1955.** François Pujade celebra el seu aniversari al pic del Canigó encenent un foc. S'hi ajunten alguns amics per celebrar la victòria de l'USAP al campionat de rugbi.

- **1956.** El retrobament de François Pujade i Jean Iglésis va permetre posar en marxa una organització que volia il·luminar el màxim nombre possible de pics i torres per reprendre un antiga festa cèltica: el foc dels cims.

- **1957.** El grup de muntanya del Cercle de Joves s'encarrega de 22 cims, torres i indrets alts.

- Alguns anys després es constatava que, fos perquè havia minvat l'entusiasme inicial, perquè la meteorologia no havia estat bona o perquè Sant Joan no queia en diumenge, cada vegada hi havia menys pics il·luminats.

Naixement de la Flama del Canigó

- El 23 de juny de 1962 alguns joves es troben al cim de Tres Vents per encendre un foc. Atrapats per una violenta tempesta, no poden encendre el foc per respondre als seus veïns i s'han de refugiar amb moltes dificultats prop de la capella de sant Guillem, a can Picotous, i és a causa d'aquest incident que el president del Cercle de Joves fa una avaluació de l'aventura i només hi troba una solució: **fer baixar els focs dels cims a la plana.**

I després d'un any de minuciosa preparació, Jean Iglésis dóna a aquesta nit una nova dimensió: tres joves muntanyencs baixen el foc del Canigó fins a la plana per encendre tot seguit un *rei del foc* al Palau dels Reis de Mallorca. Tot passant, la petita i única Flama del Canigó encèn el foc de Millàs.

- 1964. Va néixer a casa de Jean Iglésis la idea d'una flama que no s'apagués més.

El president del Cercle de Joves, buscant un lloc més idoni, troba Josep Deloncle, que acaba d'inaugurar el museu de La Casa Pairal. I gràcies a la seva entesa / al seu acord, Margarida Mestre va encendre, el 22 de juny, a la terrassa del Castellet, amb una lupa i branques d'olivera la flama vinguda del cel. I aquesta petita flama, després d'una estada al cim del Canigó, va ser arrecerada en una sala del Castellet.

Jean Iglésis acabava de crear una tradició sòlidament arrelada avui: la regeneració i compartir la Flama del Canigó.

- El 1964, Jean Iglésis i el seu equip porten la flama a nombrosos pobles. El pare de la flama aconsegueix el seu objectiu, d'unir al voltant d'una petita flama, símbol d'amor i fraternitat, la voluntat d'un poble que vol mantenir la seva cultura, la seva llengua i la seva història.

- 1966. La flama passa de la Catalunya Nord a la Catalunya sud per la frontera del coll d'Ares, s'encèn un foc simbòlic i s'hi organitza una festa.

- 1967. Un equip de rellevistes espera la flama portada des de la muntanya fins al coll d'Ares, per baixar-la cap als pobles de la vall del Tech, mentre

que un altre equip la portarà a Barcelona i Montserrat. Tot Catalunya s'organitza....

- La primera ruta, oberta el 1966, es multiplicarà i acabarà per arribar al País Valencià i a les Illes.

- 1972. Molts pobles pugen al pic feixos de branques de la seva terra, La Trobada, amb les quals es regenerarà la Flama el 23 de juny. Es repartirà per milers de pobles i ciutats per encendre el foc de Sant Joan.

- 1980. La festa de Sant Joan esdevé la festa nacional dels Països Catalans.

- 2010. El Parlament de Catalunya l'oficialitza com a homenatge a tots els mantenidors d'aquesta tradició així com a tots els vetlladors d'aquesta flama per transmetre-la a les generacions futures.

Conclusió

Com bé ha dit Jean Iglésis, aquesta petita flama no s'apaga mai. Com més crema, més gran es fa. Quan es comparteix, quan es divideix més força té.

Cada any es creen noves rutes a Catalunya i a Europa (Provença, Itàlia, Mònaco, Bèlgica...).

Cada any aquesta festa es renova, cada any el Cercle de Joves edita un nou missatge de Sant Joan.

Jean Iglésis (*le Pacha*) va voler crear per mitjà d'aquesta flama un punt d'unió entre els catalans. Del Canigó fins als confins dels Països Catalans aquesta flama passarà de mà en mà, de foc en foc, de poble en poble, de cor en cor la nit de Sant Joan.

La flamme du Canigou

Penseées

Peut importe ce que l'on dit
Peut importe ce que l'on fait
ce qui importe c'est pourquoi on le fait
les raisons profondes
et comment on le fait
avec qui on le fait.
Populaire ou élitiste
Ce qui importe c'est de bien le faire.

Certains se sont saisis de l'idée de cette flamme, et ont modelé à leur façon ce symbole
Pourquoi pas... Mais il fallait y être pour savoir.
Tous ont saisi et participé à un moment de son voyage, mais peu connaissent son histoire.
Certains ont entendu dire, par les anciens leurs parents leurs amis
Beaucoup ont romancé cette étincelle.

Cette flamme a son histoire et nous allons essayer de la découvrir au travers de ces quelques images.

Images qui créent des sensations, des sentiments que chacun interprète avec son vécu avec ce qu'il veut vivre, avec l'utilisation qu'il pense en faire.

Car cette petite flamme est porteuse d'avenir.

L'éteindre sera difficile car elle symbolise tout ce que nous ne connaissons pas encore, tout ce que nous souhaitons au fond de nous.

Sa meilleure qualité, est qu'elle est réelle, vivante et éclaire la nuit de nos questionnements de nos désirs et de nos peurs.

Flamme de liberté, d'amitié et d'amour.

Flamme d'espoir

Flamme de lien.

Flamme de discorde aussi.

Mais flamme qui purifie, qui égalise ce qui dépasse, qui se dépasse elle-même pour devenir ce symbole catalan et au-delà ce symbole d'union non seulement d'une nation catalane, mais plus universelle, l'union de la pensée universelle, la question de chacun: et demain?

Je vous propose d'approfondir le caractère mythique de la flamme du Canigou

En Catalogne, une seule et même flamme appelée flamme du Canigou descend effectivement de la montagne sacrée, le 23 juin pour allumer tous les feux.

En 2014, cela fera 50 ans qu'elle a été allumée et ne s'est pas jamais éteinte.

Voici l'histoire de cette petite flamme.

Comme partout, «les feux de Saint-Jean» étaient une coutume bien ancrée en terre catalane.

Depuis la nuit des temps, chaque village, chaque hameau catalan, édifiait son *castell de foc* (château de feu) où l'on entassait les vieux objets abîmés de la *casa pairal* (la maison des ancêtres, c'est-à-dire de la famille).

Petit à petit, pour des raisons sécuritaires et politiques, cette tradition se fit moins visible en Catalogne mais resta vivace dans le cœur de chacun.

1947 à 1958. C'est la Restauration des feux traditionnels

A Notre Dame de la Salut le Cercle des Jeunes, sous la houlette de son président Jean Iglésis organise pendant toutes ces années une veillée catalane, conserve et remet en valeur cette tradition.

- **23 juin 1955.** François Pujade fête son anniversaire au Pic du Canigou en allumant un feu, se joignent à lui quelques amis pour fêter ensemble la victoire de l'USAP au championnat de France de rugby.

- **1956.** La rencontre de François Pujade et de Jean Iglésis va permettre de mettre en place une organisation pour illuminer le plus possible de pics et de tours, pour reprendre une ancienne fête celtique : les feux des cimes).

- **1957.** L'équipe montagne du Cercle des Jeunes prend en charge 22 sommets, tours et hauts lieux)

- Quelques années après, de moins en moins de pics sont illuminés du fait que l'enthousiasme baisse, que la météo n'est pas souvent au rendez-vous et que la Saint-Jean ne tombe pas toujours un dimanche.

Naissance de la Flamme du Canigou

- **Le 23 juin 1962**, quelques jeunes se retrouvent au sommet du Tres Vents pour allumer un feu. Pris dans un violent orage, ils ne peuvent répondre à leurs voisins et doivent se réfugier avec beaucoup de difficultés près de la chapelle de Saint Guillem, A Can Picoutous et C'est là que le Président de Cercle des Jeunes, après un bilan de l'aventure ne voit qu'une solution:

Faire descendre les feux des cimes dans la plaine.

Et, après une préparation minutieuse d'une année, Jean Iglésis, donne à cette nuit une nouvelle dimension: 3 jeunes montagnards descendent le feu du Canigou jusque dans la

[illegible]

1972. De nombreux villages acheminent au pic des fagots de branchages de leur terroir (la Trobada) avec lesquels on régénèrera la

Flamme du 23 juin. Celle-ci sera répartie dans des milliers de communes pour allumer les Feux de la Saint-Jean.

- **1980.** la fête de la Saint-Jean devient La Fête Nationale des Pays catalans.

- **2010.** Le Parlement de Catalunya officialise ce titre en hommage à tous les mainteneurs de cette tradition ainsi qu'à tous les gardiens de cette flamme à transmettre aux générations futures.

Conclusion

Comme le dit si bien Jean Iglésis, cette petite flamme ne s'éteint jamais. Plus elle brûle, plus elle grandit. Quand on la partage, plus elle se divise, plus elle se renforce.

Des routes se sont créées et se créent chaque année en Catalogne et en Europe (Provence, Italie, Monaco, Belgique...)

Chaque année, cette fête est renouvelée. Chaque année le cerce des jeunes édite un nouveau message de la Saint Jean.

Jean Iglésis (le Pacha) a voulu créer au moyen de cette flamme, un trait d'union des catalans: Du Canigou au fin fond des pays Catalans, cette flamme passera de main en main, de feu en feu, de village en ville, de cœur en cœur en cette nuit de la Saint Jean.